

**Regeringens proposition**

**1981/82: 114**

**med förslag till lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning, m. m.;**

beslutad den 18 februari 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovan nämnda dag.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

BJÖRN MOLIN

**Propositionens huvudsakliga innehåll**

I propositionen läggs fram förslag till lagstiftningsåtgärder som innebär att tjänstemän vid tullverkets kustbevakning får rätt att utöva vissa polisiära befogenheter i samband med övervaknings- och tillsynsuppgifter till sjöss.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1983.

## 1 Förslag till

### Lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag tillämpas när tullverket bedriver övervakning till havs och i kustvattnen samt i Väner och Mälaren för att hindra brott mot föreskrifter i lagar och andra författningar som gäller

1. inskränkningar i utlänningars rätt att uppehålla sig inom visst område,

2. jakt,

3. fiske,

4. naturvård,

5. trafikregler och säkerhetsanordningar för sjötrafiken,

6. åtgärder mot vattenförorening från fartyg,

7. dumpning av avfall i vatten,

8. kontinentalsockeln,

9. fornminnen och sjöfynd,

10. fartygs registrering och identifiering.

2 § Om anledning förekommer att brott har förövats mot någon av de föreskrifter som avses i 1 §, har tjänsteman vid tullverkets kustbevakning (*kustbevakningstjänsteman*) samma befogenhet som tillkommer polisman att

1. hålla förhör och vidtaga annan åtgärd med stöd av 23 kap. 3 § fjärde stycket rättegångsbalken,

2. ta med någon till förhör med stöd av 23 kap. 8 § rättegångsbalken,

3. gripa någon med stöd av 24 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken,

4. företa husrannsakan med stöd av 28 kap. 5 § rättegångsbalken, om åtgärden har till syfte att eftersöka den som skall gripas eller att verkställa beslag.

3 § Kustbevakningstjänsteman har samma befogenhet som tillkommer polisman enligt 3 § lagen (1973:558) om tillfälligt omhändertagande att omhänderta den som genom sitt uppträdande i trafiken till sjöss stör ordningen eller utgör omedelbar fara för denna. Sådan befogenhet har han också när det fordras för att avvärja brott mot de föreskrifter som avses i 1 § 5, 6 och 7.

Vid omhändertagande som avses i första stycket skall kustbevakningstjänsteman tillämpa bestämmelserna i 4 § lagen (1973:558) om tillfälligt omhändertagande.

4 § Om det uppenbart behövs för att befogenheterna enligt 2 och 3 §§ skall kunna utövas, får kustbevakningstjänsteman stoppa och visitera fartyg eller inbringa det till svensk hamn.

5 § Befogenheterna enligt 2–4 §§ får utövas endast i omedelbar anslutning till den gärning som föranleder åtgärden.

6 § Befogenheterna enligt 2–4 §§ får utövas endast av kustbevakningstjänsteman som uppfyller de krav regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver i fråga om tjänsteställning, utbildning och erfarenhet eller i annat avseende.

7 § Vid förundersökning rörande brott mot de föreskrifter som avses i 1 § får åklagaren eller, om polismyndighet bedriver undersökningen, denna anlita biträde av tullmyndighet samt uppdra åt kustbevakningstjänsteman att vidta de särskilda åtgärder som behövs för undersökningen, om det är lämpligt med hänsyn till omständigheterna.

8 § För att verkställa en åtgärd enligt denna lag får en kustbevakningstjänsteman inte använda strängare medel än förhållandena kräver. Kustbevakningstjänstemannen bör i första hand söka vinna rättelse genom upplysningar och anmaningar och tillgripa våld bara när uppgiften inte kan lösas på annat sätt. Om våld tillgrips, skall den lindrigaste form som kan leda till det avsedda resultatet användas. Våld får inte brukas längre än som är oundgängligen nödvändigt.

9 § Åtgärder enligt 2–4 §§ skall skyndsamt anmälas till polismyndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983. Genom lagen upphävs kungörelsen (1964: 834) om förordnande för tullpersonal att ombesörja viss polisbevakning.

## 2 Förslag till

### Lag om ändring i brottsbalken

Häriigenom föreskrivs att 24 kap. 2 § brottsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

#### *Nuvarande lydelse*

Om polisman, som skall verkställa tjänsteåtgärd, mötes eller angripes med våld eller hot om våld, må han för åtgärdens genomförande bruka det våld som med hänsyn

#### *Föreslagen lydelse*

24 kap.  
2 §<sup>1</sup>

Om polisman, som skall verkställa tjänsteåtgärd, mötes eller angripes med våld eller hot om våld, må han för åtgärdens genomförande bruka det våld som med hänsyn

<sup>1</sup> Senaste lydelse 1980: 579.

till omständigheterna kan anses försvarligt. Detsamma gäller sådan vaktpost eller annan krigsman eller civilförsvarspersonal under civilförsvarsberedskap, som fullgör polisuppgift eller tjänstgör för bevakning eller för att upprätthålla ordning.

till omständigheterna kan anses försvarligt. Detsamma gäller sådan vaktpost eller annan krigsman eller civilförsvarspersonal under civilförsvarsberedskap, som fullgör polisuppgift eller tjänstgör för bevakning eller för att upprätthålla ordning *samt tjänsteman vid tullverkets kustbevakning som enligt särskild lagstiftning medverkar vid polisiär övervakning.*

Rymmer fånge eller den som är häktad, anhållen eller eljest berövad friheten eller sätter han sig med våld eller hot om våld till motvärn eller gör han på annat sätt motstånd mot någon under vars uppsikt han står, då denne skall hålla honom till ordningen, må ock till rymningens hindrande eller ordningens upprätthållande brukas det våld som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarligt. Om någon som skall häktas, anhållas eller eljest berövas friheten söker undkomma eller hindra den som äger verkställa åtgärden, må jämväl brukas våld enligt vad nu är sagt. Detsamma skall gälla därest, i fall som avses i detta stycke, motstånd övas av annan än förut nämnts.

Om en polisman eller annan som avses i första stycket eller den, som med stöd av lag eller annan författning har förordnats av myndighet att medverka till att upprätthålla allmän ordning eller säkerhet eller att utföra bevakning eller annan tillsyn, skall med laga rätt avvisa eller avlägsna någon från ett visst område eller utrymme, får han, om han möts av motstånd, även i andra fall än som sägs i första och andra styckena för att genomföra åtgärden bruka det våld som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarligt. Detsamma gäller när någon som nu nämnts eller annan i myndighetsutövning med laga rätt skall verkställa kroppsvisitation, kroppsbesiktning, husrannsakan eller beslag eller annat omhändertagande av egendom.

Har någon enligt denna paragraf rätt att bruka våld, äger envar som kommer honom till hjälp samma rätt.

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

### 3 Förslag till

#### Lag om ändring i lagen (1965: 719) om säkerheten på fartyg

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 7 § lagen (1965: 719) om säkerheten på fartyg<sup>1</sup> skall ha nedan angivna lydelse.

##### *Nuvarande lydelse*

Polismyndighet, tullmyndighet, hälsovårdsnämnd och läkare äro skyldiga att lämna tillsynsmyndighet det biträde och de upplysningar som behövs.

##### *Föreslagen lydelse*

##### 1 kap.

##### 7 §

Polismyndighet, tullmyndighet, hälsovårdsnämnd och läkare äro skyldiga att lämna tillsynsmyndighet det biträde och de upplysningar som behövs.

*När en tullmyndighet på begäran enligt första stycket medverkar vid tillsyn enligt denna lag, har tjänsteman vid tullverkets kustbevakning de befogenheter att vidta åtgärder som anges i 2 och 4 §§ lagen (1982:000) om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning. Därvid gäller föreskrifterna i 5, 6, 8 och 9 §§ nämnda lag.*

---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.

<sup>1</sup> Lagen omtryckt 1978: 109.

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag  
PROTOKOLL  
vid regeringssammanträde  
1982-01-08

**Närvarande:** statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

**Föredragande:** statsrådet Molin

**Lagrådsremiss med förslag till lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning, m. m.**

## 1 Inledning

### 1.1 Utredningsuppdraget

Med stöd av regeringens bemyndigande den 7 juli 1977 tillkallade dåvarande chefen för handelsdepartementet en kommitté (1977: 05)<sup>1</sup> med uppdrag att utreda frågor om samordning och ledning i fred av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss. I uppdraget ingick bl. a. att överväga om kustbevakningspersonalens befogenheter behöver kompletteras för att nödvändiga ingripanden till sjöss och därmed sammanhängande utredningar skall kunna ske på ett rationellt sätt. Kommittén har kallat sig sjöövervakningskommittén – SÖK.

Kommittén överlämnade i januari 1980 sitt betänkande (Ds H 1980: 1) Samordning av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss. I betänkandet redovisar kommittén sina principiella överväganden om vad som kan göras för att förbättra samordningen av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss. SÖK föreslår bl. a. att ett centralt samordningsorgan för övervakningen och räddningstjänsten till sjöss inrättas.

Förslag om ett samarbetsorgan liknande det SÖK föreslår har lagts fram också av kommittén för miljörisker vid sjötransporter (Jo 1978: 05) och 1977 års oljeskyddskommitté (Kn 1977: 03). I prop. 1980/81: 119 om miljö-säkrare sjötransporter (s. 14) anfördes att frågan om ett centralt samordningsorgan bör bedömas bl. a. mot bakgrund av pågående utredningsarbete, dels i fråga om sammanslagning av tullverkets kustbevakning och sjöfartsverket, dels i fråga om det arbete som f. n. bedrivs inom räddnings-

<sup>1</sup> Justitieombudsmannen Per-Erik Nilsson, ordförande, riksdagsledamoten Olle Au-  
lin, riksdagsledamoten Rune Johnsson, riksdagsledamoten Birger Rosqvist, kom-  
munalrådet Margot Wikström och riksdagsledamoten Georg Åberg.

tjänstkommittén (Kn 1979:01). I avvaktan på resultatet av dessa utredningar tas inte nu upp SÖK:s förslag beträffande samordningsfrågorna i allmänhet. Däremot tas här upp SÖK:s förslag beträffande kustbevakningens befogenheter i samband med polisiär övervakning.

SÖK lägger i sitt betänkande fram förslag till lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning och i anslutning därtill förslag till lag om ändring i lagen (1965: 719) om säkerheten på fartyg. Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1 och 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av deras yttranden, såvitt avser förslaget beträffande kustbevakningens befogenheter i samband med polisiär övervakning, bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 3*.

## 1.2 Frågans tidigare behandling

Den särskilda frågan om kustbevakningspersonalens polisiära befogenheter i samband med dess tillsyns- och övervakningsuppgifter har under den senaste 15-årsperioden varit föremål för flera utredningar och har vid ett antal tillfällen behandlats i riksdagen. Frågan har därvid i stort sett gällt det förhållandet att kustbevakningspersonalen, samtidigt som den tillagts åtskilliga övervakningsuppgifter inom sitt verksamhetsområde, i många fall saknar möjlighet att göra erforderliga ingripanden. De härmed sammanhängande problemen har emellertid förblivit olösta.

År 1967 (prop. 1967:1 bil. 9 s. 40, SU 1967:7, rskr 1967:7) behandlade således riksdagen frågan om gränsdragningen mellan kustbevakningens och polisens arbetsuppgifter med anledning av motioner om att utreda kustbevakningens befogenheter för att få till stånd en förbättrad fisketillsyn. Utskottet anförde därvid att det är viktigt att påtagliga brister, som konstaterats vid fisketillsynen, såvitt möjligt avhjälpas. Detta skulle enligt utskottet kunna tillgodoses genom att kustbevakningens och polisens uppgifter, i de fall då de nära berör varandra, samordnas så att tillgänglig personal och materiel utnyttjas effektivt.

Frågan behandlades på nytt av 1970 års riksdag. Enligt lagutskottet (1 LU 1970:31) innebar den omständigheten att kustbevakningspersonalen saknade sådana polisiära befogenheter som att inleda förundersökning, hålla förhör och verkställa gripande vissa risker för att överträdelse främst mot sjötrafikreglerna och skyddsområdesbestämmelserna eller mot förbudet mot oljeutsläpp från fartyg inte kunde beivras effektivt. Detta kunde enligt utskottet tala för att kustbevakningspersonalen borde ges ökade befogenheter. Utskottet framhöll emellertid att det för den enskildes rättssäkerhet är av den största betydelse att ingripande med tvångsmedel mot allmänheten verkställs av personal med tillräckliga insikter om gällande bestämmelser och med god allmän polisiär skolning. Utskottet var inte berett att tillstyrka att kustbevakningspersonalen omedelbart gavs ökade

befogenheter. Det fanns emellertid anledning, menade utskottet, att i lämpliga sammanhang göra en översyn av gällande författningar på de övervaknings- eller tillsynsområden där formella befogenheter saknades eller stod i mindre god överensstämmelse med den praxis som hade visat sig lämplig. Utskottet ansåg också att det kunde finnas anledning att mera ingående ta upp samordnings- och huvudmannaskapsfrågorna till prövning.

Frågan behandlades ånyo av 1973 års riksdag (JuU 1973:26, rskr 1973: 258), som uttalade sig för att den översyn av hithörande författningar och samordningsfrågor m. m. som lagutskottet år 1970 hade förordat skulle komma till stånd. Med anledning av riksdagens beslut tillkallades kustövervakningsutredningen (Fi 1974:04). Det var denna utredning och sjöräddningsutredningen (K 1970:42) som i juli 1977 ersattes av SÖK med uppgift att åstadkomma en samlad lösning på samordnings- och ledningsproblemen vid övervakningen och räddningstjänsten till sjöss.

## 2 Gällande ordning

Tullverkets kustbevakning utgör en av tullverkets tre bevakningsgrenar. Kustbevakningens linjeorganisation är under tullregionerna i de fyra tullregionerna organiserad i kustbevakningsområden, regionkustposter, flygkustposter och kustposter. De svarar i princip för den civila övervakningen i öppna sjön och i havsbandet samt i huvudsak inom skärgårdsområdena längs våra kuster och i Väner och Mälaren. I Stockholms skärgård och i vissa andra områden, där polisen särskilt organiserats för verksamhet till sjöss, samverkar kustbevakningen och polisen. Också andra myndigheter har uppgifter i samband med sjöövervakning, t. ex. försvarets myndigheter och sjöfartsverket. Allmän övervakning av ordning och säkerhet, brottsspaning och liknande polisiära uppgifter ankommer på polisen (2 § polisinstruktionen /1972: 511/).

Verksamheten vid kustbevakningen omfattar, förutom tullkontroll och smuglingsbekämpning, bl. a. skydds- och kontrollområdestillsyn, sjötrafikövervakning, jakt-, fiske- och naturvårdstillsyn, havsfiskeövervakning, havsbottenövervakning, oljebekämpning och sjöräddning.

Kustbevakningspersonalens befogenheter i fråga om de olika övervakningsuppgifterna varierar i hög grad beroende på vilken övervakningssektor uppdraget avser. Befogenheterna vid fullgörandet av vissa uppdrag framgår av följande sammanställning.

*Tullkontroll och smuglingsbekämpning.* I tullagen (1973: 670) och lagen (1960: 418) om straff för varusmuggling (varusmuglingslagen) finns regler om in- och utförsel av varor. I valutalagstiftningen finns regler om in- och utförsel av valuta. Det är tullverket som har huvudansvaret för tillsynen av att dessa regler följs. Men även andra myndigheter har uppgifter inom



området. Det finns t. ex. en regel i tullstadgan (1973: 671) om att polismyndighet skall lämna tullmyndighet den handräckning som behövs för att tullkontrollåtgärder skall kunna genomföras. Att polisen har uppgifter i samband med varusmuggling följer av polisens allmänna skyldighet att bekämpa och utreda brott.

I samband med tullkontroll och smugglingsbekämpning har tullmyndighet större möjligheter att ingripa vid brott än i samband med andra arbetsuppgifter. Befogenheterna finns upptagna främst i tullstadgan och varusmuggningslagen.

Enligt tullstadgan har tulltjänstemännen i samband med tullkontroll vissa befogenheter som polisen inte har. De får bl. a. preja och inbringa fartyg (57 §), hejda transportmedel (58 och 59 §§), undersöka, försegla och låsa utrymmen i transportmedel (61 §), undersöka tullager o. d. (64 §).

Enligt varusmuggningslagen har tullmyndighet rätt att inleda förundersökning. Reglerna om undersökningsledare i rättegångsbalken (RB) gäller då för tullmyndighet (13 §). De enskilda tulltjänstemännen har samma rätt som polismännen att gripa den som misstänks för brott enligt varusmuggningslagen och att ta med den som är på plats där brott har förövats till förhör (14 §). De har också samma befogenheter att ta egendom i beslag. Beträffande egendom som kan antas vara förverkad enligt varusmuggningslagen har – förutom polistjänstemännen och tulltjänstemännen – tjänstemännen vid lots- och fyrstaten, dvs. sjöfartsverkets personal, rätt att själva besluta om beslag (15 §).

När det gäller husrannsakan har tulltjänsteman samma befogenheter som tillkommer polisman enligt RB. Beträffande egendom som kan antas vara förverkad enligt varusmuggningslagen har både polisman och tulltjänsteman större befogenheter än vad som i allmänhet följer av RB. De får nämligen själva besluta om husrannsakan i lägenhet som avses i 28 kap. 3 § RB. Samma gäller beträffande magasin, upplagsbodar och uthus (18 §).

I varusmuggningslagen finns också särskilda regler om kroppsvisitation. Enligt RB får kroppsvisitation ske vid utredning av brott för vilket kan följa fängelse. Enligt varusmuggningslagen kan en bevakningschef besluta att var och en som ankommer till riket med viss båt e. d. eller var och en som under viss tid kommer eller reser från en plats skall kroppsvisiteras. Förekommer mot någon anledning att han har på sig gods som enligt varusmuggningslagen är underkastat beslag kan tulltjänsteman själv besluta om kroppsvisitation och s. k. ytlig kroppsbesiktning (19 §). Polisman har inte samma befogenhet. För honom gäller de allmänna reglerna i RB.

*Utlänningskontroll.* Bestämmelser om tullmyndighets medverkan vid utlänningskontroll finns i utlänningslagen (1980: 376) och utlänningsförordningen (1980: 377). När tulltjänstemän medverkar vid utlänningskontroll har de enligt 55 § utlänningslagen samma befogenheter som polismän att göra omhändertagande enligt lagen (1973: 558) om tillfälligt omhändertagande (LTO).

Till skydd för anläggningar av betydelse för totalförsvaret finns skydds- och kontrollområden. Särskilda regler gäller för utlänningars rätt att vistas inom sådana områden. Föreskrifter härom finns i förordningen (1976:935) om skyddsområden och kontrollområden. Härav framgår att polisen har huvudansvaret för att utlänningar och utländska fartyg inte olovligen uppehåller sig inom ifrågavarande områden. Försvarsmaktens, tullverkets och sjöfartsverkets personal skall medverka vid tillsynen. Utlänningar som vistas i ett skyddsområde är skyldiga att visa pass för bl. a. polismän, tulltjänstemän, lotspersonal och bevakningspersonal inom försvarsmakten. Dessa skall också granska skeppshandlingar o. d. för utländskt fartyg som har ankrat eller förtöjt på plats där det inte är tillåtet (6, 9 och 19 §§).

*Jakttillsyn.* Övervakningsskyldigheten regleras i kungörelsen (1955:275) angående skyldighet för befattningshavare vid tullverkets kust- och gränsbevakning att utöva jakt- och fisketillsyn m. m. Enligt kungörelsen åligger det sådan befattningshavare, i den utsträckning som framgår av 26 § 1 mom. och 31 § lagen (1938:274) om rätt till jakt, att utöva tillsyn av efterlevnaden av nämnda lag och av jaktstadgan (1938:279) samt av övriga av regeringen eller underordnad myndighet meddelade bestämmelser om jakt. Enligt 31 § lagen om rätt till jakt har polismännen och tjänstemännen vid kustbevakningen rätt att på bl. a. statens mark ta jaktbyte, vapen och fortskaffningsmedel i beslag. Den som jagar är skyldig att visa jaktkort för bl. a. polisman och kustbevakningstjänsteman (26 § 1 mom.).

*Fisketillsyn.* Förutom polisen deltar kustbevakningen, särskilt förordnade fisketillsynsmän och försvarets myndigheter i fisketillsynen inom sjöterritoriet. När det gäller fiskezonen har kustbevakningen tillsynsansvaret. Kustbevakningens tillsynsskyldighet regleras i den nyss nämnda kungörelsen angående skyldighet för befattningshavare vid tullverkets kust- och gränsbevakning att utöva jakt- och fisketillsyn m. m. Enligt denna åligger det befattningshavare vid tullverkets kustbevakning att utöva tillsyn över efterlevnaden av fiskeristadgan (1954:607) och enligt samma stadga utfärdade föreskrifter och övriga av regeringen eller underordnad myndighet meddelade bestämmelser om fiskets vård och bedrivande. Kustbevakningstjänsteman är vidare skyldig att inskrida mot sådana överträdelser av lagen (1950:596) om rätt till fiske, som kränker kronans rätt eller sker i vatten där varje svensk medborgare må bedriva fiske. Sistnämnda lag avser rätten till fiske inom Sveriges sjöterritorium och svensk fiskezon. I särskilt angivna fall ger lagen rätt till svenskt havsfiske även utanför fiskezonen. Vad i lagen föreskrivs om fiske i allmänt vatten gäller även i fiskezonen, dock med de begränsningar som föranleds av lagen (1966:314) om kontinentalsockeln.

Kustbevakningstjänstemännen har rätt att ta egendom i beslag då de anträffar någon på bar gärning som bryter mot föreskrifterna om fiske. Vad som får tas i beslag är fångst, redskap, båt eller annat som kan antas ha betydelse för utredning av brottet (37 § lagen om rätt till fiske, 34 § fiskeri-

stadgan m. fl. författningar om fiske). Vidare får de undersöka fisk som misstänks ha fångats olagligen eller olovligen. Även redskap och fisksump får undersökas (3 § kungörelsen angående skyldighet för befattningshavare vid tullverkets kust- och gränsbevakning att utöva jakt- och fisketillsyn m. m.).

I kungörelsen (1965:500) om bestämmelser angående storleken av nät-maskor i fiskeredskap och minimimått på fisk m. m. finns särskilda regler om befogenheter m. m. vid fisketillsynen på internationellt vatten.

I övrigt är kustbevakningstjänstemans åtgärder formellt sett begränsade till enbart att göra anmälan om sina iakttagelser till polisman. Enligt praxis ombesörjs emellertid, då så befinns lämpligt, erforderlig utredning med därtill hörande förhör och protokollering av den kustbevakningstjänsteman som svarat för ingripandet.

*Naturvårdstillsyn.* Det finns olika föreskrifter som syftar till att skydda naturen. Bl. a. finns områden avsatta som naturreservat, fågelskyddsområden och sälskyddsområden. Föreskrifter av avsett slag finns främst i naturvårdslagen (1964:822). Särskilda bestämmelser meddelas också för allmänhetens tillträde till och vistelse i sådana områden. Några föreskrifter om vem som skall kontrollera att föreskrifterna följs finns inte. Detta ingår naturligtvis i polisens skyldigheter. Kustbevakningens personal bedriver också sådan kontroll. Man stöder sig härvid på ett uttalande av dåvarande departementschefen för finansdepartementet i prop. 1967:1 bil. 9 s. 40.

*Sjötrafikövervakning.* Med sjötrafikövervakning avses tillsyn av att föreskrifterna för trafiken till sjöss och om åtgärder mot vattenförorening från fartyg följs. Polisen och tullverkets kustbevakning utövar denna kontrolluppgift. Dessutom deltar försvarsmakten i tillsynen beträffande sjötrafikkungörelsen (1962:267).

Föreskrifter av hithörande slag finns främst i sjötrafikförordningen (1962:150), sjötrafikkungörelsen, lots- och fyrkungörelsen (1970:698), lagen (1980:424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg, förordningen (1980:789) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg och lagen (1971:1154) om förbud mot dumpning av avfall i vatten.

Kustbevakningens befogenheter regleras i kungörelsen (1964:834) om förordnande för tullpersonal att ombesörja viss polisbevakning. Enligt dess 4 § skall kustbevakningstjänsteman, så snart det kan ske, rapportera till vederbörande polisstyrelse eller åklagare eller till närmaste polisman om brott mot bestämmelser vars efterlevnad han skall övervaka. Kustbevakningstjänsteman har i vissa fall samma befogenheter som polisman enligt polisinstruktionen och enligt LTO. Detta innebär bl. a. rätt att medge rapporteftergift och rätt att omhänderta person om förutsättningar därför föreligger enligt LTO.

*Olje- och kemikaliebekämpning.* Tullverket och kommunerna svarar för olje- och kemikaliebekämpningen. Tullverkets ansvar gäller till havs, i kustvattnen och i Väner och Mälaren, dock inte i hamnar.

I vattenföreningarslagstiftningen finns bl. a. bestämmelser som syftar till att hindra eller begränsa utsläpp av farlig art. Om olja e. d. kommer ut från fartyg kan förbud och förelägganden meddelas för att hindra eller begränsa utsläppet. Befogenheten att fatta sådana beslut ligger på sjöfartsverket. Om sjöfartsverkets beslut inte kan avvaktas får tullverket meddela beslutet. Beslut om förbud mot ett fartygs avgång eller vidare resa skall anmälas till polis-, tull- och lotsmyndigheterna.

*Havsbottenövervakning (kontinentalsockeln).* Rätten att utforska kontinentalsockeln, dvs. havsbotten och dess underlag, och att utvinna dess tillgångar, tillkommer staten (2 § lagen /1966: 314/ om kontinentalsockeln). Annan kan dock få tillstånd att göra detta. Statens industriverk övervakar att föreskrifter om villkor för tillstånd efterlevs. Efter framställning av industriverket skall sjöfartsverket, generaltullstyrelsen och rikspolisstyrelsen biträda vid tillsynen. Kustbevakningen utför den löpande övervakningen.

Några särskilda regler om befogenheter i samband med havsbottenövervakning finns inte.

*Övervakning och kontroll för att hindra kränkningar av rikets territorium.* Av säkerhetspolitiska skäl sker viss övervakning av fartygsrörelserna runt våra kuster. Det finns föreskrifter som reglerar bl. a. utländska örlogsfartygs tillträde till våra kuster och vad som skall göras om dessa föreskrifter inte följs. Försvarsmakten svarar för den övervakning och de ingripanden som kan komma i fråga. Vissa civila myndigheter skall hjälpa till. I detta hänseende finns bl. a. föreskrifter om att lots- och fyrmyndigheterna, tullmyndigheterna och polismyndigheterna skall rapportera iakttagelser om främmande örlogsfartyg.

Enligt den av överbefälhavaren utgivna handboken SAM INCIDENT anses nyssnämnda myndigheter kunna ingripa på två sätt. Dels genom att, på begäran av militärbefälhavare, överbringa en militär myndighets beslut om avvisning eller uppfordran, dels genom att erinra utländska örlogsfartyg om att de har kränkt eller håller på att kränka territoriet, såvida inte militärbefälhavare bestämmer annat. Det finns dock inga författningsföreskrifter som gäller ingripanden av detta slag.

*Tillsyn av utländska fartygs kustfart.* För sjöfart i inrikes trafik med utländska fartyg krävs tillstånd. På detta område finns särskilda överenskommelser med vissa främmande stater. Sjöfartsverket prövar frågor om sådana tillstånd. Enligt kungörelsen (1974: 235) om tillstånd till sjöfart i inrikes trafik med utländskt fartyg m. m. skall tullverket utöva tillsyn över att föreskrifterna följs. Några regler om befogenheter vid tillsyn av utländska fartygs kustfart finns inte.

*Fornminnes- och sjöfyndstillsyn.* Skeppsvrak och föremål som anträffas i närheten av sådana vrak får inte rubbas om det kan antas att minst etthundra år har förflutit sedan skeppet blev vrak. Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer kan bl. a. låta undersöka och bärga skepps-

vrak och föremål eller ge annan tillstånd att göra det. Bl. a. cheferna för tullverkets bevakningskontor är ämbetets ombud i frågor om skeppsvrak och sjöfynd (skrivelser till generaltullstyrelsen den 9 och 13 augusti 1967). Detta har ansetts innebära att tullverket har skyldighet att utöva tillsyn över att föreskrifterna om skeppsvrak och fornfynd följs.

Med sjöfynd avses upphittat gods som härrör från fartyg. Tullverket är sjöfyndsmyndighet (lagen/1918:163/ med vissa bestämmelser om sjöfynd). Försvarsmakten tar hand om militär materiel. Fyndlagstiftningsutredningen (Ju 1978:05) har i sitt år 1980 avlämnade betänkande (Ju 1980:11) Hittegods m. m. utrett bl. a. vissa frågor om sjöfynd. Betänkandet bereds f. n. inom justitiedepartementet.

Några bestämmelser om befogenheterna i samband med tillsyn av föreskrifterna om skeppsvrak, fornfynd och sjöfynd finns inte.

*Fartygs registrering och identifiering.* Enligt 355 § sjölagen (1891:35 s. 1) skall bl. a. tullverket hjälpa till med att vaka över att föreskrifterna om registrering och identifiering av skepp och inskrivning av skepp och andel i skepp efterlevs. De äger för detta ändamål tillträde till fartyg.

*Tillsyn av säkerheten på fartyg.* I lagen (1965:719) om säkerheten på fartyg finns regler om hur fartyg av säkerhetsskäl skall vara utrustade m. m. Här finns bestämmelser om bl. a. sjövärdighet, anordningar till förebyggande av ohälsa och olycksfall, lastning, passagerarantal och bemanning. Härjämte har regeringen och sjöfartsverket utfärdat föreskrifter i ämnet. Sjöfartsverket har tillsyn över att föreskrifterna om säkerheten på fartyg följs. Bl. a. polismyndigheterna och tullmyndigheterna är skyldiga att lämna sjöfartsverket det biträde och de upplysningar som behövs (1 kap. 7 §).

I lagen finns ett omfattande regelkomplex om skilda ingripanden som myndighet kan göra. Det är i första hand sjöfartsverket som har befogenhet att ingripa. Verket kan t. ex. förbjuda fartyg som inte är sjövärdigt eller inte är bemannat på ett betryggande sätt att avresa (8 kap. 1 §). Anmälan om ingripande skall göras till polisen, som skall göra vad som behövs för att hindra fartygets resa. Anmälan skall också göras till tull- och lotsmyndighet. Dessa skall ställa in sina förrättningar beträffande fartyget (8 kap. 3 §).

### 3 Kommittéförslaget

#### 3.1 Allmänt

SÖK:s uppgift har varit att utreda vad som kan göras för att förbättra samordningen av övervakningen och räddningstjänsten till sjöss. SÖK har funnit att det brister i samordningen. SÖK konstaterar att så länge ansvaret för övervakningen och räddningstjänsten till sjöss ligger på flera myndigheter det bara finns ett sätt att få till stånd ett rationellt utnyttjande av

resurser för verksamheten. Detta är att så långt som möjligt använda alla myndigheternas resurser som en gemensam tillgång för all övervakning och för räddningstjänsten.

SÖK diskuterar olika sätt att få till stånd en bättre samordning av övervakningen till sjöss. Enligt SÖK är det bästa tillvägagångssättet för att uppnå detta syfte att ålägga myndigheterna ett gemensamt ansvar för övervakningen. Berörda myndigheter skulle därigenom ha skyldighet att bedriva all slags övervakning till sjöss. Övervakningen inom ett givet område skulle uppdras åt den myndighet som där har de bästa förutsättningarna att svara för en effektiv övervakning.

För att en myndighet skall bedriva en effektiv övervakning måste tjänstemännen ha befogenhet att göra de ingripanden som övervakningsuppgiften kräver.

En ordning med ett gemensamt ansvar kräver en hel del förberedelser. SÖK föreslår att detta arbete sätts igång med sikte på en etappvis övergång till en ordning med ett – i största möjliga utsträckning – gemensamt ansvar för övervakningen.

SÖK pekar på att ett särskilt problem som kräver en snabb lösning är frågan om kustbevakningens befogenheter i samband med polisiär övervakning. Tjänstemännen vid kustbevakningen har i dag inte i alla avseenden de befogenheter som behövs för att de effektivt skall kunna fullgöra sina uppgifter inom övervakningen. SÖK lägger därför fram förslag som ger tjänstemännen vid kustbevakningen ökade befogenheter för att lösa de uppgifter de har i dag.

SÖK erinrar om att det förutom polisen i dag bara är kustbevakningen som i någon större utsträckning bedriver polisiär övervakning till sjöss. SÖK finner det därför särskilt angeläget att just kustbevakningen snabbt får ökade befogenheter. F.n. kan en tjänsteman vid tullverkets kustbevakning ha till uppgift att bevaka att en föreskrift följs, men sakna möjlighet att själv ingripa vid brott mot föreskriften. I stället måste han kalla på polis.

Kommittén framhåller att syftet med lagförslagen är att råda bot på detta uppenbart orimliga förhållande. Förslagen innebär inte att kustbevakningen får nya övervakningsuppgifter, utan enbart att befogenheterna anpassas till de uppgifter kustbevakningen rent faktiskt utför i dag. SÖK anser att man med den reglering av kustbevakningens befogenheter som föreslås får ett effektivare utnyttjande av samhällets resurser för övervakningen till sjöss.

Enligt SÖK är det särskilt angeläget att snabbt få till stånd en reglering av kustbevakningens befogenheter när det gäller naturvårdstillsynen. SÖK påpekar att myndigheter som har ansvaret för naturområden t. o. m. anser att syftet med vissa naturvårdande åtgärder äventyras om kustbevakningen inte snabbt ges möjlighet att göra de ingripanden som behövs. Kommittén erinrar också om att 1973 års fiskevattenutredning i sitt betänkande

(SOU 1978: 75) Fiska på fritid, ansåg att det är angeläget att personalen vid kustbevakningen får ökade befogenheter för att fisketillsynen skall kunna bedrivas rationellt och effektivt.

SÖK konstaterar att det krävs att kustbevakningstjänstemännens utbildning kompletteras, innan de föreslagna lagarna kan börja tillämpas. Enligt SÖK bör generaltullstyrelsen i samråd med rikspolisstyrelsen arbeta fram ett utbildningsprogram, som syftar till att ge tjänstemännen vid kustbevakningen den kunskap som behövs för att kunna göra ifrågavarande ingripanden.

### 3.2 Förslaget till lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning

*Övervakningsuppgifter.* Kustbevakningens övervakningsuppgifter anges i 1 §. Där sägs att kustbevakningen skall bedriva sådan övervakning som behövs för att hindra brott mot föreskrifter i lagar och andra författningar som gäller 1) skydds- och kontrollområdestillsyn, 2) jakttillsyn, 3) fisketillsyn, 4) naturvårdstillsyn, 5) sjötrafiktillsyn och tillsyn i fråga om säkerhetsanordningar till sjöss, 6) vattenföroreningstillsyn, 7) dumpningstillsyn, 8) havsbottentillsyn, 9) tillsyn av maritima fornminnen och sjöfynd samt 10) tillsyn i fråga om fartygs registrering och identifiering.

*Ingripanden på land.* SÖK konstaterar att det f.n. normalt bara är polisen som skall göra polisiära ingripanden på land. Enligt kommittén bör detta gälla även i fortsättningen. SÖK menar å andra sidan att det inte går att föreskriva att tjänstemännen vid kustbevakningen skall kunna göra ingripanden bara till sjöss. Detta skulle få till följd att den som t. ex. skall gripas för att han har begått ett brott kan slippa undan genom att lämna sin båt och fly upp på en strand där det inte finns någon polis. En föreskrift som i detalj anger på vilka stränder eller öar ingripanden får ske och som också är praktiskt tillämpbar går enligt SÖK:s mening knappast att åstadkomma.

Kommittén föreslår att det bara är i samband med övervakning av vissa vattenområden som kustbevakningen får ingripa. Befogenheterna skall dock få utövas endast i omedelbar anslutning till den gärning som föranleder ingripandet. Detta innebär att det inte blir fråga om ingripanden – varken på land eller till sjöss – i de fall då det är naturligt att polisen agerar (2 §).

*Befogenheter.* SÖK framhåller att syftet med lagförslaget är att göra det möjligt för tjänstemännen vid tullverkets kustbevakning att göra snabba ingripanden till sjöss i de fall då polis inte är tillgänglig. De befogenheter som behövs är sådana som tar sikte på det slaget av situationer. SÖK anser att tjänstemännen vid kustbevakningen bör ha samma möjlighet som de enskilda polismännen att ta med personer till förhör och att gripa personer mot vilka förekommer skäl till anhållande (3 och 4 §§).

I samband med fisketillsynen måste tjänstemännen vid kustbevakningen

ha möjlighet att i låsta utrymmen o. d. söka efter fisk, redskap m. m. SÖK föreslår därför att kustbevakningstjänstemännen vid fisketillsyn får samma befogenheter som de enskilda polismännen att företa husrannsakan (5 §).

I samband med sådan övervakning som avses i 1 § punkt 5 och 6, har kustbevakningen f. n. befogenhet att göra ingripanden enligt 3 § LTO. Sådan befogenhet har ansetts behövlig endast i samband med övervakning som avses i 1 § punkt 5. SÖK föreslår här ingen ändring i förhållande till vad som nu gäller.

De polisiära befogenheterna enligt RB och LTO är utformade med tanke på förhållandena på land. För att befogenheterna skall kunna utövas till sjöss krävs möjlighet att stoppa, visitera och inbringa fartyg till hamn. Det finns ingen föreskrift som uttryckligen ger polisen dessa möjligheter. Föreskrifterna i 2 § polisinstruktionen anses dock inrymma ett allmänt bemyndigande för polisen att vidta åtgärder för att upprätthålla ordning och säkerhet. Det kan hävdas att polisen med stöd av dessa bestämmelser har rätt att stoppa, visitera och inbringa fartyg när det behövs för att de generella befogenheterna enligt RB och LTO skall kunna utövas.

När det gäller kustbevakningen finns det ingen allmän föreskrift som motsvarar 2 § polisinstruktionen. SÖK föreslår därför i 7 § en föreskrift som ger tjänstemännen vid tullverkets kustbevakning rätt att stoppa, visitera och inbringa fartyg till hamn när det behövs för att befogenheterna i 3–6 §§ skall kunna utövas. Föreskrifter om befälhavares skyldigheter i sammanhanget finns i 11 och 12 §§ sjötrafikkungörelsen.

*Kustbevakningens medverkan vid förundersökning.* SÖK anser att åklagare i vissa fall bör kunna anlita kustbevakningen vid förundersökning. En bestämmelse om detta finns i 8 §. Enligt SÖK:s mening bör denna möjlighet kunna användas vid utredning på områden där kustbevakningen har särskild sakkunskap, t. ex. i frågor som gäller havsfiske, eller när kustbevakningen har bättre materiella resurser än polisen att utföra en viss åtgärd.

*Användning av våld.* Om tjänstemännen vid kustbevakningen får de föreslagna befogenheterna menar SÖK att det är nödvändigt att de får möjlighet att använda våld. SÖK föreslår att tjänstemän som genomför ingripanden enligt lagen skall ha rätt att använda det våld som kan anses försvarligt med hänsyn till omständigheterna (9 §).

All utövning av polisiär tvångsmakt anses vara begränsad av de s. k. behovs- och proportionalitetsprinciperna. Behovsprincipen innebär att ett ingripande får ske bara när det är nödvändigt för att avvärja den fara eller störning som föreligger i det aktuella fallet. Enligt proportionalitetsprincipen skall arten och varaktigheten av ingripandet stå i rimlig proportion till de mål man avser att uppnå. SÖK föreslår att dessa principer kommer till uttryck i lagen (10 §).

För polisens del finns en stor mängd regler och anvisningar som reglerar hur ingripanden skall gå till. SÖK anser att ett liknande regelverk behövs i



fråga om kustbevakningstjänstemännen. Enligt SÖK:s mening torde det lämpligaste vara att generaltullstyrelsen i samråd med rikspolisstyrelsen undersöker vilka av de regler och anvisningar som gäller för polisen som bör gälla även för kustbevakningen.

*Krav på de tjänstemän som skall kunna göra ingripanden enligt lagen.* I lagförslaget använder SÖK begreppet tjänsteman vid tullverkets kustbevakning.

De tjänstemän vid polisen som har rätt att göra polisiära ingripanden är polismän. Begreppet polisman är i detalj definierat i polisinstruktionen. Något motsvarande begrepp finns inte när det gäller kustbevakningen.

SÖK menar att det i en särskild författning bör fastställas vilka kategorier av tjänstemän vid tullverkets kustbevakning som skall kunna göra ingripanden enligt lagen. Ett krav bör vara att de har tjänst med vilken följer skyldighet att bedriva sådan övervakning som ankommer på kustbevakningen. Ett annat krav bör vara att de har genomgått viss utbildning och har viss erfarenhet.

*Rapporteringsskyldighet och samråd.* Den reglering av kustbevakningens befogenheter som SÖK föreslår förutsätter ett nära samarbete mellan polisen och kustbevakningen. SÖK menar att det oftast är naturligt att polisen tar över ett ärende när ett ingripande har skett. Det bör t. ex. inte komma i fråga att en person som har gripits eller tagits om hand förvaras på annan plats än i polisens lokaler. Polisen bör därför fortlöpande ha kännedom om vilka ingripanden kustbevakningen har gjort. SÖK föreslår att tjänstemännen vid kustbevakningen skall vara skyldiga att skyndsamt rapportera till polisen när de har gjort ett ingripande enligt lagen. I de fall fortsatt utredning i land behövs i ärendet skall samråd enligt förslaget ske om den fortsatta handläggningen (11 §).

*Övrigt.* Om förslaget genomförs bör kungörelsen (1964: 834) om förordnande för tullpersonal att ombesörja viss polisbevakning upphävas. Kungörelsen (1955: 275) angående skyldighet för befattningshavare vid tullverkets kust- och gränsbevakning att utöva jakt- och fisketillsyn m. m. bör enligt SÖK:s mening ses över.

### 3.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1965: 719) om säkerheten på fartyg

Sjöfartsverket har huvudansvaret för tillsynen enligt lagen om säkerheten på fartyg. Bl. a. polis- och tullmyndigheterna är skyldiga att lämna sjöfartsverket det biträde och de upplysningar som behövs (1 kap. 7 §). När tjänstemän vid tullverkets kustbevakning hjälper till med tillsynen bör de enligt SÖK:s mening ha samma möjlighet att ingripa som tillkommer dem enligt förslaget till lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning. SÖK föreslår därför ett tillägg av denna innebörd till 1 kap. 7 § lagen om säkerheten på fartyg.

## 4 Föredraganden

### 4.1 Allmänna synpunkter

Den övervakning som i dag bedrivs längs våra kuster, till havs och i Väner och Mälaren är av mycket skiftande karaktär. Den avser bl. a. tullkontroll, sjötrafikövervakning, jakt- och fisketillsyn, naturvårdstillsyn, kontinentalsockelövervakning, övervakning i fråga om vattenförorening, skyddsområdestillsyn och gränsövervakning. Annan verksamhet är inriktad på att underlätta sjöfarten i kustvattnen och förbättra sjösäkerheten. Vidare utövas olika former av räddningstjänst till sjöss. Uppgifterna handhas av en rad olika myndigheter och organ.

SÖK har haft i uppdrag att utreda frågor om samordning och ledning i fred av övervakningen till sjöss. Kommittén har funnit att det föreligger vissa brister i samordningen och föreslår olika åtgärder som kan förbättra denna. Som jag har anfört i det föregående måste dessa frågor bedömas mot bakgrund av bl. a. det förslag som utarbetats av kommittén för miljörisker vid sjötransporter (Jo 1978:05) om sammanslagning av sjöfartsverket och tullverkets kustbevakning till en myndighet.

SÖK framhåller ett särskilt problem som enligt kommittén kräver en snabb lösning, nämligen frågan om kustbevakningens befogenheter i samband med polisär övervakning. SÖK pekar på att tjänstemännen vid tullverkets kustbevakning i dag inte har befogenheter i alla de avseenden som behövs för att de effektivt skall kunna fullgöra sina uppgifter. SÖK föreslår därför en reglering av kustbevakningstjänstemännens befogenheter som syftar till att bota denna brist.

Förslaget har fått ett övervägande positivt mottagande under remissbehandling. Flera remissinstanser understryker angelägenheten av att tjänstemännen vid kustbevakningen får befogenhet att verkställa ingripanden i en omfattning som svarar mot deras övervakningsuppgifter. I detta sammanhang kan nämnas att länsstyrelsen i Östergötlands län i skrivelse till handelsdepartementet den 9 september 1981 har konstaterat att övervakningen av efterlevnaden av de förbud länsstyrelsen utfärdar till skydd för djurlivet i Östergötlands skärgård är mycket dålig. Enligt länsstyrelsens mening störs och hotas dagligen för landet som helhet unika naturvärden. Länsstyrelsen framhåller att kustbevakningens personal är den enda som har resurser att komma till rätta med problemen och hemställer därför att kustbevakningens befogenheter snarast klarläggs.

Även jag anser att det är angeläget att kustbevakningen ges ökade befogenheter. Det är enligt min mening otillfredsställande att tullverkets kustbevakning, som har till uppgift att övervaka efterlevnaden av föreskrifter som syftar till att skydda vitala intressen, i samband med sin övervakning många gånger saknar möjlighet att göra erforderliga ingripanden.

Jag förordar därför en lagstiftning som i stort sett står i överensstämmelse med SÖK:s förslag. Förslaget innebär inte att kustbevakningen får nya övervakningsuppgifter, utan enbart att regleringen av befogenheterna anpassas till de uppgifter kustbevakningen rent faktiskt utför i dag. Det bör påpekas att tullmyndigheterna och tulltjänstemännen i dag har rätt att ingripa i samband med tullkontroll och smugglingsbekämpning vid brott mot varusmuggningslagen i en omfattning som i stort motsvarar polismännens befogenheter. I vissa fall har den enskilde tulltjänstemannen t. o. m. större befogenhet än som tillkommer polisman. Sålunda kan tulltjänsteman själv besluta om kroppsvisitation och s. k. ytlig kroppsbesiktning om anledning förekommer att någon som ankommer till riket har på sig gods som är underkastat beslag enligt varusmuggningslagen. Polisman har inte samma befogenhet. För honom gäller de allmänna reglerna i RB. Mot bakgrund bl. a. av de vidsträckta befogenheter tullmyndighet och enskild tulltjänsteman har främst i samband med tullkontroll och smugglingsbekämpning finns enligt min mening inte anledning att invända mot att utöka befogenheterna för kustbevakningstjänstemännen i en utsträckning som gör det möjligt för dem att göra snabba ingripanden till sjöss i de fall då polis inte är tillgänglig.

Det bör här understrykas att ingripanden av avsett slag i första hand är uppgifter som ankommer på polisen. Förslaget är inte avsett att rubba denna ordning. Avsikten med förslaget är enbart att skapa förutsättningar för ett rationellt system där tullverkets kustbevakningstjänstemän utrustas med befogenheter att ingripa i situationer där polis inte finns till hands.

Av särskild betydelse är frågan vilka tjänstemän inom tullverkets kustbevakning som bör tilläggas ökade befogenheter och vilka krav som bör ställas på berörd kategori. SÖK betonar här att det är nödvändigt att kustbevakningstjänstemännens utbildning kompletteras och föreslår att generaltullstyrelsen i samråd med rikspolisstyrelsen arbetar fram ett utbildningsprogram som syftar till att ge tjänstemännen vid kustbevakningen den kunskap som behövs för att de skall kunna göra avsedda ingripanden. Härutöver framhåller SÖK att de tjänstemän som bör komma i fråga för ökade befogenheter bör ha viss erfarenhet. Flera av remissinstanserna lägger också vikt vid dessa frågor.

Enligt min mening är det självklart att ingripanden av här avsett slag bör få göras endast av de kustbevakningstjänstemän som erhållit därför avsedd utbildning och vunnit tillräcklig erfarenhet för att handha ifrågasvarande uppgifter samt har viss tjänsteställning. När det gäller utbildningen är det nödvändigt att kustbevakningstjänstemännens nuvarande utbildning fördjupas. Erforderliga utbildningsplaner bör lämpligen utformas i nära samarbete med rikspolisstyrelsen. Det bör ankomma på regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att befogenheterna får utövas endast av de kustbevakningstjänstemän som uppfyller vissa krav i fråga om tjänsteställning, utbildning, erfarenhet eller liknande.

Bestämmelserna i den föreslagna lagen bör tillämpas när tullverket bedriver övervakning till havs och i kustvattnen samt i Väner och Mälaren. Denna beskrivning av det fysiska övervakningsområdet motsvarar en formulering som används i annat sammanhang i fråga om tullverkets ansvarsområde, nämligen beträffande tullverkets ansvar för oljebekämpningen till sjöss. I de allra flesta fall är tullverkets övervakningsområde helt naturligt begränsat till svenskt territorium, vilket följer av de bakomliggande författningarna. I några fall sträcker sig övervakningsområdet utanför svenskt sjöterritorium. Så är fallet i fråga om oljebekämpning, havsfisketillsyn och havsbottenövervakning.

De områden där tullverket inom ramen för de givna författningarna bedriver övervakning i brottsförebyggande syfte avser inskränkningar i utlänningars rätt att uppehålla sig inom visst område, jakt, fiske, naturvård, trafikregler och säkerhetsanordningar för sjötrafiken. åtgärder mot vattenförorening från fartyg, dumpning av avfall i vatten, kontinentalsockeln, fornninnen och sjöfynd samt fartygs registrering och identifiering.

En grundläggande förutsättning för att avsedda befogenheter skall få utövas är att detta får ske endast i samband med nyssnämnda övervakningsuppgifter. En annan förutsättning som SÖK också anger är att befogenheterna får utövas endast i omedelbar anslutning till den gärning som föranleder ifrågavarande ingripande. Detta innebär enligt kommitténs mening att befogenheterna inte får utnyttjas i de fall då det är naturligt att polisen agerar. Det föreslagna begreppet i omedelbar anslutning till gärningen skulle kunna leda till tanken att kustbevakningen måste befinna sig på den plats där gärningen begåtts och vara i stånd att ingripa omedelbart. De speciella förhållanden som råder främst ute till havs visar emellertid ofta en annan verklighet. Situationen kan vara den att kustbevakningen under övervakning som bedrivs från flygplan uppmärksammas på en överträdelse av t. ex. oljeutsläpps- eller fiskebestämmelserna. Rapportering härom görs regelmässigt till närmaste kustbevakningsfartyg. Detta torde ofta inte kunna vara på platsen förrän några timmar efter det att gärningen begicks. Även i sådana fall bör det enligt min mening kunna hävdas att ett ingripande som sker då fartyget anländer till platsen äger rum i omedelbar anslutning till gärningen. Kustbevakningen bör således också här ha befogenhet att ingripa. Detsamma bör gälla oavsett vem som lämnat rapport om begångna överträdelser. I många fall torde nämligen kustbevakningens fartygsenheter få motta sådan rapport från militärt eller civilt flyg eller från annat fartyg.

SÖK föreslår att tjänstemännen vid kustbevakningen får rätt att göra snabba ingripanden vid brott mot de föreskrifter vars efterlevnad de övervakar i situationer då polis inte är tillgänglig. SÖK anser att kustbevakningstjänstemännen bör ha samma möjlighet som de enskilda polismännen att ta med personer som är tillstades på plats där brott förövats till förhör, som skall hållas omedelbart därefter, och att gripa någon mot vilken

förekommer skäl till anhållande, om beslut därom inte kan avvaktas. SÖK föreslår också att kustbevakningstjänstemännen får samma befogenhet som de enskilda polismännen att företa husrannsakan när det gäller brott mot fiskeförfattningar.

Förslagen i denna del har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. TCO-S påpekar dock att det mot bakgrund av ett uttalande av justitiecombudsmannen (JO) att förhör till vilket någon medtas skall påbörjas inom en timme, kan bli svårt att utnyttja en bestämmelse som ger kustbevakningstjänsteman rätt att ta med någon till förhör som skall hållas omedelbart därefter. Några remissinstanser ifrågasätter om inte den föreslagna bestämmelsen om husrannskan bör avse även andra situationer än vid brott mot fiskeförfattningar.

Också jag anser att den enskilde kustbevakningstjänstemannen bör ges befogenhet att gripa någon mot vilken förekommer skäl till anhållande, om beslut härom inte kan avvaktas, och ta med personer, som finns tillstådes på platsen där brott har förövats, till förhör som skall hållas omedelbart därefter. I sistnämnda hänseende vill jag emellertid gå ett steg längre än vad kommittén föreslår. Enligt min mening bör kustbevakningstjänstemännen också tilläggas befogenhet att, i likhet med vad som gäller för enskild polisman enligt 23 kap. 3 § fjärde stycket RB, innan förundersökning om brott hunnit inledas, hålla förhör och vidtaga annan åtgärd i syfte att utreda brottet, om åtgärden inte kan uppskjutas utan olägenhet. Det torde inte vara meningsfullt att ge kustbevakningstjänsteman, som i många fall bedriver sin verksamhet långt ute till sjöss, en befogenhet som består i att ta med någon till förhör om denna befogenhet inte kan utnyttjas i realiteten i de fall då avståndet är för stort till förhørslokal där polis är tillgänglig. Även andra skäl talar för den av mig föreslagna ordningen. Det kan t. ex. vara förenat med stora kostnader och onödigt obehag för den som skall höras om detta inte kan ske på platsen. Det torde nämligen kunna hävdas att kostnader som är förenade med att omintetgöra ett fartygs fortsatta färd i många fall inte skulle komma att stå i rimlig proportion till den gärning som föranlett ingripandet. Självfallet bör dock inte hållas förhör på platsen om detta är olämpligt med hänsyn till omständigheterna. Som framgår av det tidigare sagda avser en bestämmelse av föreslagen innebörd endast sådana fall där förundersökning krävs. I de enklare fall där förundersökning inte är erforderlig torde kustbevakningstjänsteman ha rätt att i fråga om brott företa viss enklare utredning. Detta måste följa av skyldigheten att utöva tillsyn över de skilda författningarnas efterlevnad. En kustbevakningstjänsteman torde alltså ha rätt att kräva att den misstänkte lämnar uppgift om sitt namn, hemvist o. d. och även lämnar de upplysningar i övrigt som behövs för rapportering av gärningen. Bestämmelserna i förundersökningskungörelsen angående förhör, rapportering och protokollering bör tillämpas även i fråga om kustbevakningstjänstemans åtgärder. Det bör ankomma på regeringen att närmare besluta härom.

SÖK:s förslag att tillägga kustbevakningstjänstemännen samma befogenhet som polisman att företa husrannsakan i fråga om brott mot fiskeförfattningar motiveras av behovet att i låsta utrymmen o. d. kunna söka efter fångstredskap m. m. Situationen kan vara den att kustbevakningen kunnat iakttä att olovligt fiske bedrivits men inte haft möjlighet att ingripa innan fångst eller redskap har stuvats undan. Jag delar SÖK:s uppfattning att kustbevakningstjänstemännen bör ha rätt att företa husrannsakan i sådana fall. I likhet med vad flera remissinstanser framför bör emellertid enligt min mening kustbevakningstjänstemännen också i fråga om brott mot andra författningar, vars efterlevnad de har att övervaka, ha befogenhet att företa husrannsakan, om syftet därmed är att verkställa beslag eller eftersöka den som skall gripas. Därmed skulle kustbevakningstjänsteman som enligt jaktförfattningar har befogenhet att ta t. ex. jaktbyte i beslag få rätt att företa husrannsakan i syfte att verkställa ett sådant beslag. Rätten att företa husrannsakan i syfte att eftersöka den som skall gripas torde framför allt kunna behövas i samband med brott mot sjötrafikregler.

Med stöd av kungörelsen om förordnande för tullpersonal att fullgöra viss polisbevakning har kustbevakningen f. n. befogenhet att, i fråga om övervakning som avser efterlevnaden av trafikregler till sjöss och om åtgärder mot vattenförorening från fartyg, göra ingripanden enligt 3 § LTO. SÖK föreslår att nyssnämnda befogenhet endast bör föreligga i samband med övervakning i fråga om trafikregler och säkerhetsanordningar för sjötrafiken. Enligt min mening bör kustbevakningens befogenhet att göra ingripanden enligt LTO inte begränsas så som kommittén föreslår. Kustbevakningen bör ha rätt att omhänderta personer som genom sitt uppträdande i trafiken till sjöss stör ordningen eller utgör omedelbar fara för denna oavsett i vilket syfte kustbevakningen bedriver övervakning. Liksom vad som gäller f. n. bör kustbevakningen också ha rätt att verkställa omhändertaganden när det fordras för att avvärja brott mot bestämmelser för trafiken till sjöss och om åtgärder mot vattenförorening från fartyg. Därutöver bör kustbevakningen ha samma befogenhet i fråga om brott mot bestämmelser om dumpning av avfall i vatten.

De polisiära befogenheterna enligt RB och LTO är utformade med tanke på förhållandena på land. För att de skall kunna utövas till sjöss krävs möjlighet att stoppa och visitera fartyg och att inbringa det till hamn. SÖK föreslår därför en föreskrift som ger kustbevakningstjänstemännen en sådan rätt då detta behövs för att de skall kunna utöva befogenheterna att medta eller gripa någon, att företa husrannsakan eller tillfälligt omhänderta någon. Jag biträder detta förslag. Samma rätt bör tillkomma kustbevakningstjänsteman då det behövs för att möjliggöra förhör i den ordning jag tidigare har förordat.

SÖK föreslår att åklagare i vissa fall bör kunna anlita tullmyndighet eller kustbevakningstjänsteman vid förundersökning. En sådan möjlighet bör användas vid utredning på områden där kustbevakningen har särskild

sakkunskap, t. ex. i frågor som gäller havsfiske. Detsamma bör enligt kommittén gälla i fall då kustbevakningen har bättre materiella resurser än polisen att utföra en viss åtgärd. Också jag finner denna ordning lämplig. Samma möjlighet föreligger i dag i fråga om brott mot varusmuggningslagen. Då undersökning av brott mot nämnda lag leds av åklagare har denne rätt att vid undersökningens bedrivande anlita biträde av tullmyndighet och uppdra åt enskild tulltjänsteman att vidta särskild åtgärd som hör till undersökningen, om åtgärdens beskaffenhet tillåter det. I många fall torde biträde av tullmyndighet eller kustbevakningstjänsteman i förundersökningen te sig motiverad även om saken i och för sig är av enkel beskaffenhet. I fall av okomplicerad natur kan förundersökning enligt särskilda regler därom ledas av polismyndighet. Möjligheten att anlita biträde av kustbevakningen enligt den förordade ordningen bör därför enligt min mening även tillkomma polismyndighet. Ett krav som därvid bör gälla för såväl åklagare som polismyndighet är att en sådan ordning är lämplig med hänsyn till omständigheterna.

SÖK betonar att den reglering av kustbevakningens befogenheter som kommittén föreslår förutsätter ett nära samarbete mellan polisen och kustbevakningen. Enligt SÖK:s mening är det oftast naturligt att polisen tar över ett ärende när ett ingripande har skett. SÖK föreslår därför att tjänstemännen vid kustbevakningen skall vara skyldiga att skyndsamt rapportera ingripanden till polisen. I de fall fortsatt utredning i land behövs i ärendet skall enligt SÖK:s mening samråd ske med polisen om den fortsatta handläggningen.

Rikspolisstyrelsen framför invändningar mot förslaget i denna del. Rapporteringsskyldigheten bör enligt styrelsens mening jämväl innefatta skyldighet att till polisen skyndsamt överlämna alla ärenden där ingripande skett. Det bör enligt styrelsens uppfattning inte komma i fråga att kustbevakningen, vid sidan av att vidta förstahandsåtgärder vid inledandet av en förundersökning, också under förundersökningsledarens ledning får fortsätta och avsluta densamma.

Som jag anført i det föregående är syftet med lagförslaget att göra det möjligt för tjänstemännen vid kustbevakningen att göra snabba ingripanden till sjöss i de fall då polis inte är tillgänglig. Den grundläggande uppgiften att bekämpa och utreda brott ligger på polisen. Jag delar rikspolisstyrelsens uppfattning att kustbevakningen skyndsamt skall anmäla ett ingripande till polisen och att ärendet därmed övertas av polisen. En annan sak är att en förundersökningsledare, enligt den ordning jag nyss förordat, i vissa speciella fall bör ha möjlighet att anlita biträde av kustbevakningen vid förundersökningens bedrivande. Anmälan bör enligt min mening göras till polismyndighet.

Den särskilda frågan om befogenheten för kustbevakningstjänstemän att i vissa fall använda våld bör enligt min mening behandlas i brottsbalken (BrB). Jag återkommer till denna fråga i specialmotiveringen.

SÖK föreslår att de ökade befogenheterna, som bör tilläggas kustbevakningstjänstemännen, skall kunna utövas också när tullmyndighet enligt särskilda regler därom medverkar vid tillsynen enligt lagen om säkerheten på fartyg. Jag biträder denna mening.

#### 4.2 Ikraftträdande m. m.

Som jag tidigare har framhållit är det angeläget att kustbevakningspersonalen får erforderlig utbildning för de nya uppgifterna. Med hänsyn till att sådan utbildning behöver planeras och genomföras föreslås den nya lagstiftningen inte träda i kraft förrän den 1 juli 1983. Genom lagen föreslås kungörelsen (1964: 834) om förordnande för tullpersonal att ombesörja viss polisbevakning upphävas.

Den föreslagna lagstiftningen torde inte medföra några övergångsproblem.

#### 4.3 Kostnader och resursbehov

Det förhållandet att tullverkets kustbevakning tilläggs ökade befogenheter torde inte komma att medföra några ytterligare kostnader för statsverket. Däremot torde behovet av särskilda utbildningsinsatser leda till vissa kostnader. Dessa bör prövas inom ramen för budgetarbetet.

### 5 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom handelsdepartementet upprättats förslag till

1. lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1965: 719) om säkerheten på fartyg.

Det under 2 angivna förslaget har upprättats i samråd med chefen för justitiedepartementet och det under 3 angivna förslaget i samråd med chefen för kommunikationsdepartementet.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 4*.

### 6 Specialmotivering

#### 6.1 Förslaget till lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning

Lagförslaget överensstämmer till större delen med SÖK:s förslag. I några fall går lagförslaget utöver kommittéförslaget. Vissa inskränkningar och redaktionella ändringar har också gjorts.

Avsikten är att lagen skall kompletteras med verkställighetsföreskrifter utfärdade av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.



## 1 §

Denna lag tillämpas när tullverket bedriver övervakning till havs och i kustvatten samt i Väner och Mälaren för att hindra brott mot föreskrifter i lagar och andra författningar som gäller

1. inskränkningar i utlänningars rätt att uppehålla sig inom visst område,
2. jakt,
3. fiske,
4. naturvård,
5. trafikregler och säkerhetsanordningar för sjötrafiken,
6. åtgärder mot vattenförorening från fartyg,
7. dumpning av avfall i vatten,
8. kontinentalsockeln,
9. fornminnen och sjöfynd,
10. fartygs registrering och identifiering.

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde.

## 2 §

Om anledning förekommer att brott har förövats mot någon av de föreskrifter som avses i 1 §, har tjänsteman vid tullverkets kustbevakning (*kustbevakningstjänsteman*) samma befogenhet som tillkommer polisman att

1. hålla förhör och vidtaga annan åtgärd med stöd av 23 kap. 3 § fjärde stycket rättegångsbalken,
2. ta med någon till förhör med stöd av 23 kap. 8 § rättegångsbalken,
3. gripa någon med stöd av 24 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken,
4. företa husrannsakan med stöd av 28 kap. 5 § rättegångsbalken, om åtgärden har till syfte att eftersöka den som skall gripas eller att verkställa beslag.

I denna paragraf upptas kustbevakningstjänstemans centrala befogenheter i samband med polisiär övervakning. I paragrafens fyra punkter anges de fall där kustbevakningstjänsteman har samma befogenhet som tillkommer polisman enligt RB. Förutsättningen för åtgärder enligt paragrafen är att anledning förekommer att brott förövats mot någon av de föreskrifter vars efterlevnad tullverket övervakar och som avses i 1 §.

Enligt *första punkten*, som hänvisar till 23 kap. 3 § fjärde stycket RB, ges kustbevakningstjänsteman samma befogenhet som tillkommer polisman att innan förundersökning rörande brott hunnit inledas hålla förhör och vidtaga annan åtgärd i syfte att utreda brottet, om åtgärden inte kan uppskjutas utan olägenhet. Som angetts i den allmänna motiveringen (4.1) avser bestämmelsen sådana fall där förundersökning krävs. Befogenheten är avsedd för utredning som står i omedelbart samband med brottet, främst på brottsplatsen. Om det är lämpligt med hänsyn till omständigheterna bör förhör också kunna hållas på annan plats, t. ex. ombord på kustbevakningens fartyg. Bestämmelsen är avsedd endast för fall då behörig förundersökningsledare inte är tillgänglig. Om möjlighet finns att nå kontakt med sådan

förundersökningsledare, t. ex. genom radiokommunikation, bör detta ske. Förundersökningsledaren kan därvid bestämma om förundersökning skall inledas och om kustbevakningen bör anlitas.

Kustbevakningstjänsteman som påbörjar utredning med stöd av bestämmelsen har att själv bedöma om förutsättningar föreligger för inledande av förundersökning. För att kustbevakningstjänsteman skall få hålla förhör eller vidtaga annan åtgärd i syfte att utreda brottet gäller vidare, att åtgärden inte kan uppskjutas utan olägenhet. Om det skulle vara till fördel för utredningsarbetet att hålla förhör på platsen bör kustbevakningstjänsteman få göra det. Skulle det innebära en olägenhet för den som skall höras om förhöret skjuts upp, bör också det kunna beaktas.

*Andra punkten* ger kustbevakningstjänsteman samma befogenhet som tillkommer polisman enligt 23 kap. 8 § RB. Härigenom ges kustbevakningstjänsteman rätt att uppmana den som är på plats där brott har förövats att följa med till förhör, som skall hållas omedelbart därefter. Vid vägran utan giltig orsak får kustbevakningstjänstemannen ta med honom till förhöret.

Bestämmelsen i  *tredje punkten*  ger kustbevakningstjänsteman samma rätt som polisman har enligt 24 kap. 7 § första stycket RB att gripa någon mot vilken förekommer skäl till anhängande, om beslut därom inte kan avvaktas utan fara. Bestämmelsen torde framför allt bli tillämplig i fråga om den som inte har stadigt hemvist och som kan befaras avvika eller i fråga om personer som undandrar sig att lämna uppgifter om sig. Med rätten att gripa en misstänkt följer enligt 27 kap. 4 § RB rätt att beslagta föremål som därvid anträffas.

Enligt  *fjärde punkten*  har kustbevakningstjänsteman samma rätt som tillkommer polisman enligt 28 kap. 5 § RB att företa husrannsakan, om åtgärden har till syfte att eftersöka den som skall gripas eller att verkställa beslag å föremål som på färsk gärning följts eller spårats. Åtgärden måste ha ettdera av nämnda syften. Som anförts i den allmänna motiveringen (4.1) torde möjligheten att företa husrannsakan i syfte att verkställa beslag främst bli tillämplig i fråga om brott mot fiskeförfattningar. Också i fråga om brott mot jaktförfattningar föreligger befogenhet för kustbevakningstjänsteman att ta fångst m. m. i beslag. Kustbevakningstjänsteman bör här ha samma rätt att företa husrannsakan.

### 3 §

Kustbevakningstjänsteman har samma befogenhet som tillkommer polisman enligt 3 § lagen (1973: 558) om tillfälligt omhändertagande att omhänderta den som genom sitt uppträdande i trafiken till sjöss stör ordningen eller utgör omedelbar fara för denna. Sådan befogenhet har han också när det fordras för att avvärja brott mot de föreskrifter som avses i 1 § 5, 6 och 7.

Vid omhändertagande som avses i första stycket skall kustbevakningstjänsteman tillämpa bestämmelserna i 4 § lagen (1973: 558) om tillfälligt omhändertagande.

Omfattningen av kustbevakningens befogenheter har behandlats i den allmänna motiveringen (4.1). Hänvisningen i andra stycket till 4 § LTO innebär att kustbevakningstjänsteman vid omhändertagandet skall tillse att åtgärden inte orsakar den omhändertagne större olägenhet än som är oundviklig med hänsyn till åtgärdens syfte eller väcker onödig uppmärksamhet. I enlighet med bestämmelsen i 9 § i förslaget skall anmälan om omhändertagande skyndsamt göras till polismyndighet. Det förutsätts sålunda att polisen mycket snart skall kunna komma att överta ansvaret för den fortsatta handläggningen. Härför finns regler i LTO. Bl. a. föreskrivs att den omhändertagne – om åtgärden prövas bestå – skall förhöras så snart som möjligt och därvid underrättas om anledningen till förhöret. I fråga om den omhändertagne gäller bl. a. att denne i princip skall friges efter förhör och annan utredning, dock senast sex timmar efter omhändertagandet, samt att han ej får underkastas annan inskränkning i sin frihet än som påkallas av bl. a. ändamålet med omhändertagandet. Sistnämnda regler måste självfallet iakttas också när kustbevakningen ombesörjt ett omhändertagande. I fråga om den angivna tidsgränsen gäller sålunda att kustbevakningen måste agera så att det blir möjligt att den omhändertagne kan inställas till ett förhör så snabbt att sextimmarsregeln inte överskrids.

#### 4 §

Om det uppenbart behövs för att befogenheterna enligt 2 och 3 §§ skall kunna utövas, får kustbevakningstjänsteman stoppa och visitera fartyg eller inbringa det till svensk hamn.

Enligt paragrafen får kustbevakningstjänsteman stoppa och visitera fartyg eller inbringa det till svensk hamn. Detta får dock endast ske om det uppenbart behövs för att befogenheterna enligt 2 och 3 §§ skall kunna utövas. I första hand bör om möjligt andra åtgärder vidtas.

#### 5 §

Befogenheterna enligt 2–4 §§ får utövas endast i omedelbar anslutning till den gärning som föranleder åtgärden.

#### 6 §

Befogenheterna enligt 2–4 §§ får utövas endast av kustbevakningstjänsteman som uppfyller de krav regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver i fråga om tjänsteställning, utbildning och erfarenhet eller i annat avseende.

#### 7 §

Vid förundersökning rörande brott mot de föreskrifter som avses i 1 § får åklagaren eller, om polismyndighet bedriver undersökningen, denna anlita biträde av tullmyndighet samt uppdra åt kustbevakningstjänsteman att vidta de särskilda åtgärder som behövs för undersökningen, om det är lämpligt med hänsyn till omständigheterna.

Bestämmelserna i 5–7 §§ har behandlats i den allmänna motiveringen (4.1).

## 8 §

För att verkställa en åtgärd enligt denna lag får en kustbevakningstjänsteman inte använda strängare medel än förhållandena kräver. Kustbevakningstjänstemannen bör i första hand söka vinna rättelse genom upplysningar och anmaningar och tillgripa våld bara när uppgiften inte kan lösas på annat sätt. Om våld tillgrips, skall den lindrigaste form som kan leda till det avsedda resultatet användas. Våld får inte brukas längre än som är oundgängligen nödvändigt.

Enligt paragrafen, som motsvarar 16 § första och andra stycket polisinstruktionen, skall kustbevakningstjänsteman vid ett ingripande inte använda strängare medel än förhållandena kräver. Han skall vidare försöka nå åsyftat resultat genom upplysningar och anmaningar. Principen skall alltså vara att försöka lösa uppgiften med användande av lindrigaste möjliga medel och alltid se till att det föreligger en rimlig proportion mellan mål och medel.

Kustbevakningstjänstemans rätt att i vissa fall bruka våld är reglerad i förslaget till ändring i 24 kap. 2 § BrB.

## 9 §

Åtgärder enligt 2–4 §§ skall skyndsamt anmälas till polismyndighet.

Paragrafen innebär ett åläggande att anmäla åtgärder enligt 2–4 §§ till polismyndighet. Det torde inte vara nödvändigt att anmälningsskyldigheten fullgörs just av den kustbevakningstjänsteman som svarat för åtgärden. Anmälan bör också kunna göras av t. ex. chefsmyndighet eller via sambandscentral. När anmälan inkommit till vederbörande polismyndighet ankommer det på denna att överta ansvaret för den fortsatta handläggningen.

## 6.2 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

## 24 kap. 2 §

Om polisman, som skall verkställa tjänsteåtgärd, mötes eller angripes med våld eller hot om våld, må han för åtgärdens genomförande bruka det våld som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarligt. Det samma gäller sådan vaktpost eller annan krigsman eller civilförsvarspersonal under civilförsvarsberedskap, som fullgör polisuppgift eller tjänstgör för bevakning eller för att upprätthålla ordning *samt tjänsteman vid tullverkets kustbevakning som enligt särskild lagstiftning medverkar vid polisiär övervakning.*

Rymmer fånge eller den som är häktad, anhållen eller eljest berövad friheten eller sätter han sig med våld eller hot om våld till motvärn eller gör han på annat sätt motstånd mot någon under vars uppsikt han står, då denne skall hålla honom till ordningen, må ock till rymningens hindrande eller ordningens upprätthållande brukas det våld som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarligt. Om någon som skall häktas, an-

hållas eller eljest berövas friheten söker undkomma eller hindra den som äger verkställa åtgärden, må jämväl brukas våld enligt vad nu är sagt. Detsamma skall gälla därest, i fall som avses i detta stycke, motstånd övas av annan än förut nämnts.

Om en polisman eller annan som avses i första stycket eller den, som med stöd av lag eller annan författning har förordnats av myndighet att medverka till att upprätthålla allmän ordning eller säkerhet eller att utföra bevakning eller annan tillsyn, skall med laga rätt avvisa eller avlägsna någon från ett visst område eller utrymme, får han, om han möts av motstånd, även i andra fall än som sägs i första och andra styckena för att genomföra åtgärden bruka det våld som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarligt. Detsamma gäller när någon som nu nämnts eller annan i myndighetsutövning med laga rätt skall verkställa kroppsvisitation, kroppsbesiktning, husrannsakan eller beslag eller annat omhändertagande av egendom.

Har någon enligt denna paragraf rätt att bruka våld, äger envar som kommer honom till hjälp samma rätt.

I första stycket av denna paragraf återfinns f. n. det allmänna lagstödet för polisens befogenhet att i vissa fall bruka våld. Enligt stycket gäller att en polisman, som skall verkställa en tjänsteåtgärd och som möts eller angrips med våld för åtgärdens genomförande, får bruka det våld som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarligt. Med polisman förstås enligt vedertagen tolkning, som har stöd i förarbetena, den som enligt lag eller annan författning har förordnats att fullgöra polisverksamhet. Sådan personal inom kustbevakningen som omfattas av kungörelsen om förordnande för tullpersonal att ombesörja viss polisbevakning har sålunda ansetts som polismän i den mening som här avses (jfr prop. 1979/80: 122 s. 74).

Med den uppläggnig som den nya lagen om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning får enligt förslaget fordras i tydlighetens intresse en uttrycklig bestämmelse om befogenhet för kustbevakningstjänstemän att, i den mån det är försvarligt, använda våld i de situationer som avses här. Första stycket föreslås kompletterat med en sådan regel.

Befogenhet för kustbevakningstjänstemän att använda våld i vissa situationer kan även härledas av andra och tredje styckena i paragrafen i deras gällande lydelse. Enligt andra stycket gäller bl. a. att, när någon som skall berövas friheten söker undkomma eller hindra den som får verkställa åtgärden, det våld får användas som med hänsyn till omständigheterna kan anses försvarligt. Det stycket blir tillämpligt även för kustbevakningspersonalens del vid utövandet av de nu föreslagna befogenheterna beträffande medtagande till förhör och gripande liksom vid omhändertaganden enligt LTO. När det gäller husrannsakan och beslag, följer de angivna befogenheterna av tredje stycket.

I 4 § lagen om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning föreslås en regel, om att kustbevakningstjänstemän får stoppa eller visitera fartyg eller inbringa det till svensk hamn, om det uppenbart behövs för utövandet

av de befogenheter som avses i 2 och 3 §§, dvs. — såvitt här är i fråga — medtagande till förhör, gripande, husrannsakan och omhändertagande enligt LTO. Åtgärderna enligt 4 § i den nya lagen ingår sålunda som ett led i det förfarande som syftar till att de aktuella befogenheterna enligt RB och LTO skall kunna utövas, och befogenheten för personalen att i vissa fall använda våld enligt 24 kap. 2 § andra och tredje styckena BrB blir tillämplig även här.

### 6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1965: 719) om säkerheten på fartyg

#### 1 kap. 7 §

Polismyndighet, tullmyndighet, hälsovårdsnämnd och läkare äro skyldiga att lämna tillsynsmyndighet det biträde och de upplysningar som behövs.

*När en tullmyndighet på begäran enligt första stycket medverkar vid tillsyn enligt denna lag, har tjänsteman vid tullverkets kustbevakning de befogenheter att vidta åtgärder som anges i 2 och 4 §§ lagen (1982:000) om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning. Därvid gäller föreskrifterna i 5, 6, 8 och 9 §§ nämnda lag.*

Tillägget i andra stycket innebär att kustbevakningstjänsteman som medverkar vid tillsyn enligt lagen om säkerheten på fartyg i tillämpliga delar ges samma befogenheter som tillkommer honom enligt förslaget till lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning.

## 7 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1965: 719) om säkerheten på fartyg.

## 8 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

**Förslag till****Lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning**

Härigenom föreskrivs följande.

**1 §** Tullverket skall bedriva sådan övervakning till havs och i kustvatten, Vänern och Mälaren som behövs för att hindra brott mot föreskrifter i lagar och andra författningar som gäller:

1. Inskränkningar i utlåningars rätt att uppehålla sig inom visst område
2. Jakt
3. Fiske
4. Naturvård
5. Trafikregler eller säkerhetsanordningar för sjötrafiken på svenskt inre vatten och i farvatten utanför svenska kusten
6. Åtgärder mot vattenförorening från fartyg
7. Dumpning av avfall i vatten
8. Kontinentalsockeln
9. Fornminnen och sjöfynd
10. Fartygs registrering och identifiering.

**2 §** Vid sådan övervakning som avses i 1 § har tjänsteman vid tullverkets kustbevakning de befogenheter som anges i 3–7 §§.

Befogenheterna får bara utövas i omedelbar anslutning till den gärning som föranleder ingripandet.

**3 §** När brott har förövats mot någon av de föreskrifter som avses i 1 § har tjänsteman vid tullverkets kustbevakning samma befogenhet som polisman enligt 23 kap. 8 § rättegångsbalken att ta med någon till förhör.

**4 §** Tjänsteman vid tullverkets kustbevakning har samma befogenhet som polisman enligt 24 kap. 7 § första stycket rättegångsbalken att gripa någon mot vilken förekommer skäl till anhållande när det är fråga om brott mot någon av de föreskrifter som avses i 1 §.

**5 §** Tjänsteman vid tullverkets kustbevakning har samma befogenhet som polisman enligt 28 kap. 5 § rättegångsbalken att företaga husrannsakan när det är fråga om brott mot de föreskrifter som avses i 1 § 3.

**6 §** Tjänsteman vid tullverkets kustbevakning har samma befogenhet som polisman enligt 3 § lagen (1973: 558) om tillfälligt omhändertagande att omhänderta den som stör ordningen genom sitt uppträdande i trafiken till sjöss. Det har han också när det är fråga om brott mot de föreskrifter som avses i 1 § 5.

**7 §** Tjänsteman vid tullverkets kustbevakning får, när det behövs för att befogenheterna i 3–6 §§ skall kunna utövas, stoppa, visitera och inbringa fartyg till svensk hamn.

**8 §** Vid förundersökning rörande brott mot de föreskrifter som avses i 1 § får åklagare, när det är lämpligt, anlita biträde av tullmyndighet samt

uppdra åt tjänsteman vid tullverkets kustbevakning att vidta de åtgärder som behövs för utredningen.

**9 §** Om en tjänsteman vid tullverkets kustbevakning möts eller angrips med våld eller hot om våld, när han skall ingripa enligt denna lag, får han för att genomföra åtgärden bruka det våld som kan anses försvarligt med hänsyn till omständigheterna.

**10 §** När en tjänsteman vid tullverkets kustbevakning ingriper enligt denna lag, får han inte använda strängare medel än förhållandena kräver. Han bör i första hand söka rättelse genom upplysningar och anmaningar och tillgripa våld bara när uppgiften inte kan lösas på annat sätt. Tillgriper han våld skall han använda den lindrigaste form som kan leda till det avsedda resultatet. Han får inte bruka våld längre än som är oundgängligen nödvändigt.

Om en tjänsteman skadar någon i samband med ett ingripande enligt denna lag och skadan inte är obetydlig skall han skyndsamt se till att den skadade får den vård som behövs.

**11 §** När en tjänsteman vid tullverkets kustbevakning har ingripit enligt denna lag skall han skyndsamt rapportera detta till polisen.

I sådana fall då fortsatt utredning i land krävs skall samråd ske med polisen för frågan om den fortsatta handläggningen.

---

Denna lag träder i kraft den

Genom lagen upphävs kungörelsen (1964: 834) om förordnande för tullpersonal att ombesörja viss polisbevakning.



**Förslag till****Lag om ändring i lagen (1965: 719) om säkerheten på fartyg**

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 7 § lagen (1965: 719) om säkerheten på fartyg skall ha nedan angivna lydelse.

**1 kap. 7 §<sup>1</sup>***Nuvarande lydelse*

Polismyndighet, tullmyndighet, hälsovårdsnämnd och läkare äro skyldiga att lämna tillsynsmyndighet det biträde och de upplysningar som behövs.

*Föreslagen lydelse*

Polismyndighet, tullmyndighet, hälsovårdsnämnd och läkare äro skyldiga att lämna tillsynsmyndighet det biträde och de upplysningar som behövs.

*När tullmyndighet på begäran enligt första stycket medverkar vid tillsyn enligt denna lag har tjänstemännen vid tullverkets kustbevakning de befogenheter att ingripa som anges i 3, 4 och 7 §§ lagen (1980:000) om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning. Föreskrifterna i 2 § andra stycket, 9 och 10 §§ gäller för sådana ingripanden.*

---

Denna lag träder i kraft den

<sup>1</sup> Senaste lydelse 1978: 109.

## Sammanställning av remissyttranden

### 1 Remissinstanser

Efter remiss har yttranden över SÖK:s betänkande avgetts av justiekanslern (JK), riksåklagaren (RÅ), hovrätten för Västra Sverige, kammarrätten i Jönköping, rikspolisstyrelsen, sjöfartsverket, riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, fiskeristyrelsen, generaltullstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Kristianstads, Hallands, Göteborgs- och Bohus län samt Västmanlands län, Tjänstemännens centralorganisation (TCO-S), Föreningen Sveriges Länspolischefer, Föreningen Sveriges Polischefer, Sveriges fiskares riksförbund och delegationen för samordning av havsresursverksamheten.

### 2 Allmänna synpunkter

SÖK:s förslag att reglera kustbevakningens befogenheter tillstyrks av JK, RÅ, hovrätten för Västra Sverige, kammarrätten i Jönköping, sjöfartsverket, riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, fiskeristyrelsen, generaltullstyrelsen, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Göteborgs och Bohus län samt Västmanlands län, Sveriges fiskares riksförbund och delegationen för samordning av havsresursverksamheten.

RÅ framhåller att mycket talar för att en mer rationell medverkan från kustbevakningens sida åstadkoms genom att dess personal ges ökade befogenheter på sätt kommittén föreslagit. De mer principiella invändningar som kan göras mot en ändrad gränsdragning mellan polisens och kustbevakningens arbetsuppgifter bör enligt RÅ ses mot bakgrund av de långtgående befogenheter kustbevakningens personal i andra avseenden tillagts författningsmässigt.

Kammarrätten i Jönköping delar uppfattningen att det är angeläget att kustbevakningen inte bara kan anförtrös övervakande uppgifter utan även får befogenhet att ingripa mot brott i en omfattning som svarar mot övervakningsuppgifterna. Kammarrätten understryker att en förutsättning för att kustbevakningen inom vissa kustområden skall kunna handha uppgifter, för vilka polisen är huvudansvarig, är en förbättrad utbildning i juridiska ämnen. Framför allt torde utbildningen i straff- och specialstraffrätt samt i processrätt böra fördjupas. Enligt kammarrättens uppfattning bör fördjupning av utbildningen ha skett innan kustbevakningens anställda anförtrös nya uppgifter. Det förefaller emellertid fullt möjligt att låta övergången till nya uppgifter ske efter hand genom att de enskilda tjänstemännen förklaras behöriga att handha sådana allteftersom de genomgått kompletterande undervisning.

*Rikspolisstyrelsen* erinrar om att styrelsen i olika sammanhang har hävdat att polisiära arbetsuppgifter i princip endast bör utföras av polisiärt utbildad personal. Rikspolisstyrelsen är väl medveten om att polisens resurser f. n. är otillräckliga bl. a. för att fullgöra en effektiv sjöövervakning och att det därför är nödvändigt att polisen för denna verksamhet biträdes bl. a. av kustbevakningspersonal. För att kunna fullgöra denna verksamhet måste självfallet kustbevakningspersonalen ha speciell utbildning och tillerkännas erforderliga befogenheter. En lagstiftning härom måste enligt rikspolisstyrelsens mening vara detaljerad och klart reglera gränserna för kustbevakningspersonalens polisiära befogenheter.

*Fiskeristyrelsen* delar kommitténs uppfattning att regleringen av befogenheterna anpassas till de uppgifter kustbevakningen rent faktiskt utför idag. Fiskeristyrelsen påpekar att 1973 års fiskevattenutredning också ansåg att det var angeläget att personalen vid kustbevakningen fick ökade befogenheter för att fisketillsynen skulle kunna bedrivas rationellt och effektivt. Kustbevakningen bör därför i enlighet med kommitténs förslag vid fisketillsynen få samma befogenheter som polisman exempelvis att göra husrannsakan.

*Generaltullstyrelsen* hälsar med tillfredsställelse det förslag som utredningen framlagt. Förslaget är enligt styrelsens mening väl avvägt och ägnat att ge kustbevakningens tillsyn av till sjöss gällande lagar och förordningar erforderlig stadga. Styrelsen förklarar sig beredd att i samarbete med rikspolisstyrelsen utreda om och i vilken mån kustbevakningstjänstemännens utbildning behöver kompletteras med hänsyn till de föreslagna nya lagarna och att i förekommande fall vidtaga erforderliga åtgärder inom området.

*Länsstyrelsen i Stockholms län* finner att förslaget av effektivitetsskäl är lämpligt och kan därför principiellt tillstyrka det. Länsstyrelsen betonar emellertid samtidigt att detta inte på något sätt får begränsa polisens ansvar och befogenheter i fråga om allmän ordning och säkerhet. De vidgade befogenheterna för kustbevakningens personal måste därför strikt begränsas till att avse endast sådant som är nödvändigt för att utöva övervakningen och kunna handla i situationer som kan uppkomma i samband därmed.

*Länsstyrelsen i Östergötlands län* finner med utgångspunkt från förhållandena i Östergötlands län behovet av en ökad övervakning vara helt uppenbart. Polisens resurser i kustbandet är begränsade. Då polisen därför inte kan svara för alla de uppgifter som där åligger den, har samarbetet mellan länsstyrelsen, polis och kustbevakning kommit att tillmätas särskilt stor betydelse, vilket samarbete med åren blivit mera fördjupat och bl. a. avsett att medföra ett regelbundet gemensamt planeringsarbete på fältet. Förslaget är enligt länsstyrelsens mening ägnat att effektivisera övervakningsarbetet till sjöss. Länsstyrelsen vill dock framhålla vikten av att berörd personal erhåller kompletterande utbildning.

*Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* understryker behovet av att kustbevakningen ges befogenheter att ingripa i samband med naturvårdstillsyn. Detta får emellertid inte leda till att kustbevakningen upprättar egna brottsutredningsavdelningar vid sidan av de som finns hos polisen. Länsstyrelsen påpekar att det i varje län för övrigt finns polismän med specialutbildning i och erfarenhet av fiske och sjörättsmål m. m.

Några remissinstanser har ställt sig mera tveksamma till förslaget.

*Länsstyrelsen i Hallands län* anser utredningens förslag om att tilldela kustbevakningen ökade polisiära befogenheter vara förenade med flera komplikationer. Å ena sidan menar länsstyrelsen att principiella betänkligheter kan riktas mot förslaget om att tillägga andra myndigheter än polisen utökade polisiära befogenheter, bl. a. mot bakgrund av den gällande principen att polisen har det primära ansvaret för att allmän ordning och säkerhet upprätthålles i vårt land. Å andra sidan nödgas länsstyrelsen konstatera att det föreligger ett allt mera ökande behov av tillsyn av övervakning till sjöss. De resurser som polisen disponerar för att klara av dessa uppgifter är f. n. otillräckliga. Med hänsyn främst till de principiella betänkligheter som kan riktas mot kommitténs förslag anser länsstyrelsen att frågan om kustbevakningspersonalens polisiära befogenheter ytterligare bör övervägas med beaktande av även andra aspekter än de kommittén har haft att bedöma.

*TCO-S* intar en starkt restriktiv hållning när det gäller frågan om att utanför polisorganisationen ge polisiära eller motsvarande befogenheter till andra grupper. Ur rättssäkerhetssynpunkt måste sådana befogenheter i princip förbehållas polismän. Inom tullverket finns dock idag sådana uppgifter (exempelvis rörande varusmuggling, fiskeövervakning m. m.) där det krävs befogenheter för att tulltjänstemännen på ett praktiskt sätt skall kunna lösa dessa. Befogenheterna måste dock utformas på ett sådant sätt att rättssäkerheten skyddas på bästa sätt. När det gäller kustbevakningstjänstemän finns idag befogenheter i varusmuggningslagen jämförbara med polisiära befogenheter. Det särskilda lagförslag som kommittén lägger fram kan TCO-S i princip acceptera.

*Föreningen Sveriges Polischefer* och *Föreningen Sveriges Länspolischefer* anser att det är olyckligt att tillföra andra myndigheter och organisationer polisiära befogenheter för vilka man inte är utbildad. Detta berör den allmänna frågan huruvida och i vilken omfattning primärt polisiära uppgifter bör kunna överföras till andra myndigheter. Enligt föreningarnas uppfattning är de polisiära uppgifterna vad avser tvångsmedel och våldsanvändning av så ömtålig natur att en överflyttning endast bör ske när den kan betraktas som en nödfallsutväg. Den bör således endast ske när arbetsuppgiftens utförande äventyras på grund av sådan personalbrist eller brist på andra resurser som ej kan undanröjas. Vidare bör den under vissa omständigheter kunna ske till myndighet som redan handlägger enahanda eller närbesläktade uppgifter. Sammantaget anser föreningarna att någon

utvidgning av andra myndigheters polisiära befogenheter på sätt som nu föreslås i avvaktan på lösningen av frågan om huvudansvaret för sjöövervakningen ej bör komma i ifråga.

### 3 Synpunkter på de enskilda lagförslagen

*Hovrätten för Västra Sverige och kammarrätten i Jönköping* ifrågasätter om inte bestämmelsen i 5 § angående husrannsakan bör utvidgas till att avse även andra situationer än fiske.

*RÅ* ifrågasätter behovet av den i 8 § intagna bestämmelsen. Det biträde vid undersökningen som avses torde enligt *RÅ*:s mening kunna komma till stånd utan särskild reglering härom. En rationell handläggning av ärenden rörande aktuella lagöverträdelse skulle enligt *RÅ* främjas om personal vid kustbevakningen gavs samma rätt som polisman att innan förundersökning inletts med stöd av 23 kap. 3 § fjärde stycket rättegångsbalken vidtaga olika utredningsåtgärder. Likartade överväganden bör medföra att personal beträffande brott, där förundersökning ej är erforderlig, bör ges rätt att i samband med anmälan om brott företaga sådan enklare utredning som avses i 25 § förundersökningskungörelsen. En bestämmelse härom bör införas i den föreslagna lagen innefattande hänvisning till bestämmelsen i 3 a § förundersökningskungörelsen om skyldighet att anmäla med stöd av 23 kap. 3 § fjärde stycket rättegångsbalken vidtagna åtgärder.

*Rikspolisstyrelsen* vill med kraft protestera mot utformningen av förslaget 11 §. Rapporteringsskyldigheten skall enligt styrelsens mening jämväl innefatta skyldighet att till polisen skyndsamt överlämna alla ärenden där ingripande skett med stöd av lagförslaget i 1 §. Därest sådan ändring ej sker, kan bl. a. 8 § i lagförslaget ej godkännas i sin nuvarande utformning, enär denna enligt styrelsens mening kan tolkas så, att kustbevakningspersonal inte bara kan vidta förstahandsåtgärder vid inledandet av en förundersökning utan även under åklagarens ledning fortsätta och avsluta den samma. Detta torde enligt styrelsens uppfattning inte ha varit meningen med lagförslaget. Dessutom bör 8 §, med hänsyn till den överenskommelse som träffats mellan riksåklagaren och rikspolisstyrelsen samt bestämmelserna i 23 kap. 3 § RB om förundersökning, jämväl innefatta polismyndighets rätt att i förundersökning anlita biträde av kustbevakningspersonal.

LAGRÅDET

Utdrag  
PROTOKOLL  
vid sammanträde  
1982-02-08

**Närvarande:** f. d. justitierådet Petré, regeringsrådet Delin, justitierådet Bengtsson.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 8 januari 1982 har regeringen på hemställan av statsrådet och chefen för handelsdepartementet Molin beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1965:719) om säkerheten på fartyg.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Pernilla Lindh.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag  
PROTOKOLL  
vid regeringssammanträde  
1982-02-18

**Närvarande:** statsrådet Ullsten, ordförande, och statsråden Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

**Föredragande:** statsrådet Molin

**Proposition med förslag till lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning, m. m.**

---

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande<sup>1</sup> över förslag till

1. lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1965:719) om säkerheten på faryg.

Föredraganden upplyser att lagrådet har lämnat lagförslagen utan erinran och hemställer att regeringen föreslår riksdagen att antaga förslagen.

---

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

<sup>1</sup> Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 8 januari 1982.

**Innehåll**

|                                                                                                   |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Propositionen .....                                                                               | 1  |
| Propositionens huvudsakliga innehåll .....                                                        | 1  |
| Lagförslag .....                                                                                  | 2  |
| 1 Lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning .....                                     | 2  |
| 2 Lag om ändring i brottsbalken .....                                                             | 3  |
| 3 Lag om ändring i lagen (1965:719) om säkerheten på fartyg .....                                 | 5  |
| Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 8 januari 1982 ...                               | 6  |
| 1 Inledning .....                                                                                 | 6  |
| 1.1 Utredningsuppdraget .....                                                                     | 6  |
| 1.2 Frågans tidigare behandling .....                                                             | 7  |
| 2 Gällande ordning .....                                                                          | 8  |
| 3 Kommittéförslaget .....                                                                         | 13 |
| 3.1 Allmänt .....                                                                                 | 13 |
| 3.2 Förslaget till lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning .....                    | 15 |
| 3.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1965:719) om säkerheten på fartyg .....                | 17 |
| 4 Föredraganden .....                                                                             | 18 |
| 4.1 Allmänna synpunkter .....                                                                     | 18 |
| 4.2 Ikraftträdande m. m. ....                                                                     | 24 |
| 4.3 Kostnader och resursbehov .....                                                               | 24 |
| 5 Upprättade lagförslag .....                                                                     | 24 |
| 6 Specialmotivering .....                                                                         | 24 |
| 6.1 Förslaget till lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning .....                    | 24 |
| 6.2 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken .....                                            | 28 |
| 6.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1965:719) om säkerheten på fartyg .....                | 30 |
| 7 Hemställan .....                                                                                | 30 |
| 8 Beslut .....                                                                                    | 30 |
| <i>Bilaga 1</i> Kommiténs förslag till lag om tullverkets medverkan vid polisiär övervakning      |    |
| <i>Bilaga 2</i> Kommitténs förslag till lag om ändring i lagen (1965:719) om säkerheten på fartyg |    |
| <i>Bilaga 3</i> Förteckning över remissinstanserna och sammanställning av remissyttranden         |    |
| <i>Bilaga 4</i> De remitterade förslagen (bilagan har uteslutits här)                             |    |
| Utdrag av lagrådets protokoll den 8 februari 1982. ....                                           | 38 |
| Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 18 februari 1982. ....                           | 39 |